

Nr 53.

Ankom till riksdagens kansli den 22 november 1940 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande av medel för ytterligare anskaffning av artillerimateriel m. m., för modernisering av Stockholms örlogsvarv och till vissa för flygvapnet avsedda anläggningar.

(1:a avd.)

1:o) **Ytterligare anskaffning av artillerimateriel.** I en den 1 november 1940 dagtecknad proposition, nr 60, har Kungl. Maj:t, under åberopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, (punkt 1) föreslagit riksdagen att till Ytterligare anskaffning av artillerimateriel å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 under fjärde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 13,000,000 kronor.

Av statsrådsprotokollet inhämtas, att *arméförvaltningens tygdepartement* hemställt, att Kungl. Maj:t måtte bemyndiga departementet att i enlighet med ett av chefen för armén avgivet förslag beställa artillerimateriel för visst belopp samt att ställa viss del av detta belopp till departementets förfogande för utbetalande av förskott till leverantörer m. m.

Överbefälhavaren över rikets försvarskrafter har tillstyrkt den föreslagna materielanskaffningen.

Departementschefen har framhållit följande:

Den mycket betydande anskaffning av artillerimateriel, som innefattades i föreliggande framställning, sammanhänge med den nya krigsorganisation av armén, som hölle på att genomföras. Det måste därför anses synnerligen önskvärt, att densamma komme till stånd. Som den föreslagna anskaffningen, vilken komme att sträcka sig över flera budgetår, till en mindre del vore avhängig av vissa omändringar i försvarsorganisationen, till vilka departementschefen icke nu vore beredd att taga ställning, ansåge departementschefen sig emellertid icke böra i förevarande sammanhang föreslå anskaffningens genomförande i sagda del. I övrigt ville departementschefen tillstyrka, att den föreslagna anskaffningen snarast igångsattes. Kostnaderna för denna materiel beräknades uppgå till sammanlagt inemot 35,000,000 kronor, fördelade på flera budgetår. Härav beräknades för innevarande budgetår 13,000,000 kronor vara erforderliga. Ehuru departementschefen nu endast föresloge anvisande av sistnämnda belopp, förutsatte departementschefen, att Kungl. Maj:t skulle äga bemyndiga tygdepartementet att träffa avtal om hela leveransen i ett sammanhang.

Utskottet, som tagit del av i ärendet företedda handlingar, har ansett sig böra biträda Kungl. Maj:ts förevarande förslag. Utskottet hemställer alltså,

Utskottet.

att riksdagen må till *Ytterligare anskaffning av artillerimateriel* å tilläggsstat I för budgetåret 1940/41 under fjärde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 13,000,000 kronor.

2:o) **Vissa förstärkningar av kustartilleriförsvaret.** I förevarande proposition har Kungl. Maj:t (punkt 2) föreslagit riksdagen att till Vissa förstärkningar av kustartilleriförsvaret å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 under fjärde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 4,000,000 kronor.

I skrivelse den 5 oktober 1940 har *marinförvaltningen* framlagt förslag till åtgärder av skilda slag för förstärkning av kustartilleriets stridsmedel ävensom hemställt om anvisande av de anslagsmedel härför, som enligt ämbetsverkets mening borde för ändamålet anvisas redan å tilläggsstat för innevarande budgetår.

Departementschefen har anfört följande:

Departementschefen vore icke beredd att nu taga ställning till det i förevarande hänseende framlagda förslaget i dess helhet. Däremot ansåge departementschefen sig redan nu kunna förorda, att de förstärkningar av det medel-svåra artilleriet i Karlskrona och Älvsborgs fästningar, som av marinförvaltningen i skrivelsen föresloges, snarast bragtes till genomförande. Kostnaderna för dessa anläggningar hade av marinförvaltningen beräknats till sammanlagt 8,884,000 kronor. Av nämnda summa syntes ett belopp av 4,000,000 kronor böra anvisas för innevarande budgetår, under det att återstoden skulle belöpa å budgetåret 1941/42.

Det för innevarande budgetår erforderliga beloppet syntes böra anvisas å tilläggsstat under samma anslagsrubrik som det å riksstaten upptagna anslaget till vissa förstärkningar av kustartilleriförsvaret.

Utskottet.

Utskottet har tagit del av i ärendet företedda handlingar och får med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag hemställa,

att riksdagen må till *Vissa förstärkningar av kustartilleriförsvaret* å tilläggsstat I för budgetåret 1940/41 under fjärde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 4,000,000 kronor.

3:o) **Anläggning för viss krigsindustriell tillverkning.** Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts i ovannämnda proposition (punkt 3) framställda förslag — vilket avser anvisande av medel för anläggande av en fabrik för tillverkning av viss för krigsberedskapen nödvändig vara, som numera icke såsom tidigare kan erhållas från utlandet — hemställer utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna,

att riksdagen må såsom kapitalinvestering i försvarsväsendets fastighetsfond, arméförvaltningens delfond därav, till *Anläggning för viss krigsindustriell tillverkning* å tilläggsstat I för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 400,000 kronor.

4:o) **Inköp av fastighet för förläggning av luftvärnsförband i Malmö.** Kungl. Maj:t har i förevarande proposition nr 60 (punkt 4) föreslagit riksdagen att såsom kapitalinvestering i försvarsväsendets fastighetsfond under rubrik arméförvaltningens delfond till Inköp av fastighet för förläggning av luft-

värnsförband i Malmö å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 130,000 kronor.

Av statsrådsprotokollet inhämtas bland annat följande.

Överbefälhavaren över rikets försvarskrafter avgav den 11 maj 1940 förslag rörande vissa utökningar av arméorganisationen. Förslaget innebar för luftvärnsartilleriets del bland annat upprättandet av vissa beredskapsdivisioner, av vilka en skulle vara förlagd till Malmö. I anförande till statsrådsprotokollet den 17 maj 1940 i samband med avlåtande av proposition nr 275 till 1940 års lagtima riksdag förklarade chefen för försvarsdepartementet, att det icke då vore möjligt att på grundval av den föreliggande utredningen fatta någon slutlig ståndpunkt till förslaget till omorganisation av luftvärnsvapnet i dess helhet och att han därför utan att i någon mån binda sig för framtiden endast ville uppehålla sig vid de organisationsförslag, som förutsattes skola genomföras under budgetåret 1940/41. I följd därav tog departementschefen icke någon ståndpunkt till frågan om förläggande av en beredskapsdivision till Malmö. Emellertid föreslogs en ansevärd ökning av luftvärnsartilleriets personalkader, vilket förslag av riksdagen bifölls.

Arméförvaltningens fortifikationsstyrelse har i skrivelse den 17 september 1940 anfört, att styrelsen, efter därom av chefen för armén lämnat uppdrag, i syfte att utreda och förbereda frågan om beredskapsdivisionens förläggning till Malmö upptagit förhandlingar med representanter för Malmö stad angående förvärv av viss för ändamålet erforderlig mark. Dessa underhandlingar hade resulterat i att preliminär överenskommelse träffats med staden om försäljning till kronan mot en köpeskilling av 125,000 kronor av en staden tillhörig fastighet om cirka 48,59 hektar. Denna överenskommelse vore gällande endast under förutsättning, att densamma före 1940 års utgång godkändes av såväl Kungl. Maj:t som stadsfullmäktige i Malmö.

Enligt domänintendenten E. Hagberth hade fastigheten ett saluvärde av endast cirka 91,200 kronor. Härvid hade dock hänsyn tagits blott till fastighetens värde såsom jordbruksegendom. Byggnadschefen B. Jeppsson och disponenten C. Seberg, vilka sedermera företagit en omvärdering av fastigheten, hade funnit, att densamma med beaktande av dess läge med goda avsättningsmöjligheter för olika slags produkter, jordens lämplighet för grönsaksodling samt framför allt möjligheten att exploatera delar av fastigheten för tomtbebyggelse borde anses äga ett värde av 129,000 kronor. Länsarkitekten N. A. Blanck i Malmö hade tillstyrkt förvärv av fastigheten mot en köpesumma av 125,000 kronor. Fortifikationsstyrelsens domänofficer hade förklarat sig anse ett pris av 125,000 kronor för egendomen vara för kronan fördelaktigt.

Då fastigheten till den 14 mars 1941 vore utarrenderad, förutsattes för disposition av densamma dessförinnan, att vederbörlig uppgörelse träffades med arrendatorn. För täckande av kostnaderna härför ävensom kostnader för lagfart å fastigheten m. m. syntes böra beräknas ett belopp av omkring 5,000 kronor.

Departementschefen har yttrat huvudsakligen följande:

Ehuru frågan om luftvärnsartilleriets framtida organisation icke torde böra upptagas till prövning i detta sammanhang, ansåge departementschefen sig dock — utan att föregripa organisationsfrågan i övrigt — kunna i princip taga ställning till frågan om förläggning av ett luftvärnsförband till Malmö. Med hänsyn till denna stads storlek och betydelse samt dess läge vid kusten torde nämligen redan på utredningens nuvarande stadium kunna fastslås, att starka skäl talade för att även i fredstid dit förlägga ett luftvärnsdetachement av samma struktur som den av årets lagtima riksdag beslutade beredskapsdivisionen i Sundsvall. Departementschefen ansåge sig därför kunna utgå ifrån att en sådan förläggning måste komma till stånd inom den närmaste tiden. Vid sådant förhållande borde förberedande åtgärder vidtagas för förläggningens ordnande, i främsta rummet innefattande förvärv av mark för ändamålet. Den till inköp föreslagna fastigheten vore väl belägen och i övrigt lämpad för den ifrågavarande förläggningen, och den verkställda utredningen syntes giva vid handen, att den fordrade köpeskillingen 125,000 kronor vore skälig. Departementschefen funne sig på grund härav böra tillstyrka, att fastigheten förvärvades för kronans räkning. Mot att därvid 5,000 kronor beräknades för lagfarts- m. fl. kostnader syntes intet vara att erinra.

Utskottet.

Utskottet, som funnit sig böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställer,

att riksdagen må såsom kapitalinvestering i försvarsväsendets fastighetsfond, arméförvaltningens delfond därav, till *Inköp av fastighet för förläggning av luftvärnsförband i Malmö* & tilläggsstat I för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 130,000 kronor.

5:o) **Modernisering av Stockholms örlogsvarv.** I propositionen nr 60 har Kungl. Maj:t (punkt 5) föreslagit riksdagen dels att såsom kapitalinvestering i försvarsväsendets fastighetsfond, under rubrik marinförvaltningens delfond, till Modernisering av Stockholms örlogsvarv & tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 430,000 kronor, dels ock att bemyndiga Kungl. Maj:t att för samma ändamål av Stockholms varvs byggnadsfonds under budgetåret 1940/41 tillgängliga medel disponera ett belopp av 2,200,000 kronor.

Av statsrådsprotokollet inhämtas i huvudsak följande.

I skrivelse den 31 augusti 1940 har *marinförvaltningen*, efter samråd med statens industrikommission förordat, att vissa moderniseringsarbeten vid Stockholms örlogsvarv, vilka föreslagits i en av chefen för varvets ingenjördepartement uppgjord rationaliseringsplan och vilka enligt marinförvaltningens mening vore erforderliga jämväl för arbetsförhållandena under normala tider, måtte snarast möjligt komma till utförande.

Beträffande ifrågavarande plan må nämnas, att densamma i huvudsak innebär: ombyggnad av vissa verkstadslokaler, uppförande av nybyggnad för vissa andra verkstäder, anskaffande av nya arbetsmaskiner och annan erforder-

derlig utrustning, uppförande av nya förrådsbyggnader och av två uppvärmbara förvaringshallar, en för motortorpedbåtar och en för minsvepare av mindre typ, byggande av kajer och förtöjningspirar, anordnande av en stapelbädd för fartyg av högst jagares storlek samt därjämte en viss omgruppering av byggnader och anläggningar för vinnande av rationellare driftsförhållanden. Kostnaderna för planens genomförande hava beräknats till omkring 5,850,000 kronor, därav 2,630,000 kronor för budgetåret 1940/41 och återstoden för nästkommande budgetår. I förstnämnda belopp ingår dock icke kostnaden för förvaringshallen för minsvepare, 400,000 kronor, vilket belopp redan av 1940 års urtima riksdag beviljats för ändamålet (prop. nr 38, riksdagens skrivelse nr 54).

Marinförvaltningen har hemställt om medgivande att omedelbart få påbörja arbetet med örlogsstationens moderniserande i huvudsaklig överensstämmelse med den uppgjorda planen och att för budgetåret 1940/41 2,630,000 kronor måtte anvisas för ändamålet.

Överbefälhavaren över rikets försvarskrafter har — samtidigt som han understrukt betydelsen av att örlogsstationens och örlogsvarvets förflyttning till ort utom Stockholm borde komma till stånd så snart som möjligt — tillstyrkt åtgärder i av marinförvaltningen föreslagen riktning.

Statskontoret har uppgivit, att Stockholms varvs byggnadsfonds tillgångar enligt den 29 oktober 1940 gällande kurser uppginge till ett värde av 2,166,550 kronor.

Genom beslut den 28 juni 1918 förordnade Kungl. Maj:t i enlighet med riksdagens beslut om bildande av Stockholms varvs byggnadsfond. Enligt ett den 26 september 1919 fastställt reglemente för fonden har bestämts, att fondens tillgångar i första hand skulle utgöras av medel, som Stockholms stad hade att betala till kronan enligt vissa åren 1916—1918 mellan kronan och staden träffade avtal samt att fonden därjämte skulle tillgodoföras inflytande hyresmedel från kronan tillhöriga områden i Djurgårdsstaden, å Beckholmen och å Fjäderholmarna efter avdrag av erforderliga underhållskostnader. Av fondens medel skulle gäldas vissa med nyssnämnda avtal sammanhängande ersättningar m. m. I den mån fondens inkomster icke behövde tagas i anspråk för sådant ändamål, skulle fonden, efter riksdagens hörande, komma till användning för byggnads- och andra dylika arbeten för flottans varv i Stockholm. Fonden förvaltas numera av statskontoret, under det att fondens fastighetsförvaltning handhaves av marinförvaltningen. De årliga inkomster, som tillföras fonden, överstiga de ordinarie utgifterna med ett avsevärt belopp. Fondens medel redovisas icke å riksstaten.

Riksdagens revisorer hava i sin berättelse till 1938 års riksdag framhållit, att fondens huvudsakliga inkomster numera utgjordes av hyresmedel vid flottans station i Stockholm — i främsta rummet från statens områden i Djurgårdsstaden. Det förefölle revisorerna som om en undersökning borde ske, huruvida icke fonden borde avvecklas och hyresmedlen i lämplig form tillgodofördes riksstaten. Även beträffande fondens huvudsakliga utgifter, som utgjordes av underhållskostnader för markområden och byggnader, syntes

det vara mindre tillfredsställande, att dessa bestredes av särskilda fondmedel och alltså icke redovisades å riksstaten.

I skrivelse den 27 maj 1938, nr 308, har *riksdagen* anslutit sig till de allmänna synpunkter, som framförts av revisorerna.

Departementschefen har anfört huvudsakligen följande:

Frågan om en förflyttning av Stockholms örlogsbas från huvudstaden förlorade i och med utbrottet av den europeiska krisen sin omedelbara aktualitet. Alla ansträngningar måste då inriktas på att med de resurser, som inom den närmaste tiden stode till buds, åstadkomma högsta möjliga grad av försvarsberedskap, och helt naturligt måste under sådana förhållanden arbetet på planläggande av en ny örlogsbas med en beräknad byggnadstid av sex å tio år praktiskt taget avstanna. Därmed borde emellertid frågan om örlogsbasens förflyttning icke vara avförd från dagordningen. Onekligen talade vissa skäl för att redan nu ståndpunkt borde i princip tagas till frågan om örlogsbasens förflyttning. Härigenom skulle förberedelserna kunna bedrivas så, att arbetena omedelbart skulle kunna igångsättas vid en med hänsyn till arbetslöshetsförhållanden lämplig tidpunkt, därest över huvud den statsfinansiella situationen då medgäve förflyttningens genomförande. Emot att nu fatta ett principbeslut talade å andra sidan den synpunkten, att erfarenheterna från det pågående kriget för närvarande svårligen kunde överblickas och att framför allt luftkriget kunde tänkas giva lärdomar, som skulle kunna påverka ett beslut rörande örlogsbasens förläggning och anordnande. Frågan huruvida erforderlig kvalificerad personal kunde disponeras för förberedelserna utan att angelägnare försvarsberedskapsuppgifter eftersattes, torde ock böra övervägas. I varje fall vore departementschefen icke nu beredd att taga ståndpunkt i denna synnerligen omfattande och invecklade fråga. Uppenbart vore emellertid, att man vid bedömande av de militära myndigheternas yrkande om modernisering av Stockholms örlogsvarv måste räkna med örlogsstationens förflyttning inom en icke avlägsen framtid såsom en sannolik eventualitet. Tydligt borde moderniseringen av örlogsvarvet, vilken beräknades draga en kostnad av 5,850,000 kronor, under sådana förhållanden icke komma till stånd med mindre den måste anses såsom ur försvarsberedskapssynpunkt oundgängligen nödvändig.

Örlogsvarvets huvuduppgift vore — förutom att vara en förrådsorganisation — att bereda möjlighet för underhåll och reparationer av flottans flytande materiel. Varvet kunde icke antagas vara i stånd att under ett krig ensamt fylla dessa uppgifter, utan man måste därvid räkna med att civila varv och verkstäder i stor utsträckning toges till hjälp. De i eller vid huvudstaden belägna civila företagens kapacitet vore emellertid begränsad, och mycket omfattande uppgifter måste därför åvila örlogsvarvet, i synnerhet som man måste räkna med ett läge, då större delen av våra sjöstridskrafter vore baserade på Stockholm. Talrika enheter hade på senare tid tillförts och tillfördes alltjämt flottan. Då därtill komme, att örlogsvarvets underhåll och normala förnyelse i följd av örlogsstationens planerade förflyttning under lång tid eftersatts, hade nu en situation inträtt då en modernisering av varvet icke utan våda för flottans krigsberedskap kunde uppskjutas.

Mot omfattningen av de föreslagna arbetena, vilka av marinmyndigheterna planlagts i samråd med industrikommissionen, syntes i det väsentliga icke något vara att invända. Årets urtima riksdag hade dock i anledning av proposition nr 38 beviljat 400,000 kronor till en frostfri förvaringshall vid Stockholms örlogsvarv, till en början avsedd för minsvepare. Denna hall vore identisk med den i varvets byggnadsplan upptagna förvaringshallen för minsvepare.

I anförande till statsrådsprotokollet i samband med avlåtandet av nämnda proposition yttrade departementschefen, att för motortorpedbåtar borde uppföras frostfria förvaringshallar men att departementschefen ställde sig mycket tveksam till en så dyrbar vinterförvaring av minsvepare. Vidare framhöll departementschefen, att även om vissa utrymmen iordningställdes för minsvepare, utrymmena kunde efter tillkomsten av ett ökat antal motortorpedbåtar avses för dessa senare och att under tiden frågan om minsveparnas vinterförvaring borde ytterligare prövas. Innan sistnämnda fråga utretts, ansåge departementschefen sig icke kunna tillstyrka uppförande av den föreslagna förvaringshallen för motortorpedbåtar jämte därtill hörande travers- och transportanordningar, motsvarande en byggnadskostnad av 700,000 kronor.

Av kostnaderna för rationaliseringsplanens genomförande belöpte 2,630,000 kronor på innevarande budgetår. Av denna summa hänförde sig icke någon del till den förut nämnda förvaringshallen för motortorpedbåtar jämte därtill hörande anordningar. Stockholms varvs byggnadsfond uppginge för närvarande icke fullt till det belopp — 2,200,000 kronor — som marinförvaltningen föreslagit skulle bestridas av fonden, men i förening med under innevarande budgetår inflytande inkomster torde fondens medel komma att förslå till beloppets täckande. För egen del vore departementschefen beredd att biträda förslaget om fondens disponerande för ifrågavarande ändamål. Då fondens medel sålunda till största delen toges i anspråk, aktualiserades den av statsrevisorerna väckta frågan om fondens avveckling. En sådan kunde lämpligen ske på det sätt att fonden uppginge i försvarsväsendets fastighetsfond. Förslag om härför erforderliga bokföringsåtgärder torde senare få anmälas. Det belopp, som för innevarande budgetår erfordrades utöver de disponibla fondmedlen, utgjorde 430,000 kronor, vilket i sin helhet torde böra anvisas under försvarsväsendets fastighetsfond.

Departementschefen har — såsom av den lämnade redogörelsen framgår — närmare angivit de skäl, som tala såväl för som mot att redan nu principbeslut skulle fattas angående en förflyttning av Stockholms örlogsbas från huvudstaden. Departementschefen har för sin del i frågans nuvarande läge icke ansett sig kunna taga ståndpunkt till denna omfattande och invecklade fråga. Med hänsyn härtill saknar utskottet anledning göra annat uttalande i ämnet än att utskottet anser det självklart, att, innan något förslag till förflyttning av örlogsbasen förelägges riksdagen, inga åtgärder vidtagas, som kunna binda den framtida prövningen av denna fråga.

Utskottet har avlagt besök å Stockholms örlogsvarv och under hand inhämtat vissa uppgifter angående planläggningen av de ifrågasatta arbetena å varvet. Utskottet har härvid i likhet med departementschefen kommit till den uppfattningen, att en modernisering av varvet är ur försvarsberedskapssynpunkt oundgängligen nödvändig. Emot den av departementschefen angivna omfattningen av de ifrågasatta arbetena å varvet har utskottet icke funnit något att erinra och har ej heller något att invända mot att ett belopp av 2,200,000 kronor för ändamålet tages i anspråk ur Stockholms varvs byggnadsfond. Utskottet tillstyrker jämväl förslaget, att härutöver 430,000 kronor för samma ändamål anvisas å tilläggsstat I för innevarande budgetår.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må

a) såsom kapitalinvestering i försvarsväsendets fastighetsfond, marinförvaltningens delfond därav, till *Modernisering av Stockholms örlogsvarv* å tilläggsstat I för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 430,000 kronor;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att för samma ändamål ur Stockholms varvs byggnadsfonds under budgetåret 1940/41 tillgängliga medel disponera ett belopp av 2,200,000 kronor.

6:o) **Vissa anläggningar för Västmanlands och Skaraborgs flygflottiljer.** I omnämnda proposition har Kungl. Maj:t (punkt 6) föreslagit riksdagen att såsom kapitalinvestering i försvarsväsendets fastighetsfond, under rubrik flygförvaltningens delfond, till *Vissa anläggningar för Västmanlands och Skaraborgs flygflottiljer* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 143,000 kronor.

Ifrågavarande anslag avser att bereda medel för täckning av ett av Kungl. Maj:t från förskottsstat för budgetåret 1940/41 anvisat belopp å 143,000 kronor till uppförande dels vid Västmanlands flygflottilj av en radiopejlanläggning jämte lokaler för vissa för säkerhetstjänsten erforderliga organ, sammanförda i en kommandocentral, dels ock vid Skaraborgs flygflottilj av en radiosändarstation.

Utskottet.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag, hemställer,

att riksdagen må såsom kapitalinvestering i försvarsväsendets fastighetsfond, flygförvaltningens delfond därav, till *Vissa anläggningar för Västmanlands och Skaraborgs flygflottiljer* å tilläggsstat I för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 143,000 kronor.

7:o) **Iståndsättande av signalbarack vid flygkrigsskolan.** Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts i ovannämnda proposition (punkt 7) framställda förslag — vilket avser anvisande av medel å tillhoppa 50,000 kronor för iståndsättande av flygkrigsskolans genom eldsvåda skadade signalbarack å Ljungbyhed — hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom kapitalinvestering i försvarsväsendets fastighetsfond, flygförvaltningens delfond därav, till *Iståndsättande av signalbarack vid flygkrigsskolan* å tilläggsstat I för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

8:o) **Anordnande av krigsflygfält m. m.** I ovannämnda proposition nr 60 har Kungl. Maj:t slutligen (punkt 8) föreslagit riksdagen att såsom kapitalinvestering i försvarsväsendets fastighetsfond, under rubrik flygförvalt-

ningens delfond, till Anordnande av krigsflygfält m. m. å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 1,330,000 kronor.

Flygförvaltningen har hemställt, att Kungl. Maj:t måtte för anordnande av vissa krigsflygfält och för rekognoscering av ytterligare ett antal sådana flygfält ställa ett belopp av sammanlagt 4,330,000 kronor till ämbetsverkets förfogande.

Överbefälhavaren över rikets försvarskrafter har tillstyrkt framställningen.

Departementschefen, som med hänsyn till vad flygförvaltningen och överbefälhavaren i ärendet anfört ansett sig böra tillstyrka den föreliggande framställningen, har upplyst, att av den sammanlagda beräknade kostnaden, 4,330,000 kronor, ett belopp av 1,330,000 kronor beräknades åtgå under innevarande budgetår, under det att återstoden eller 3,000,000 kronor fölle å budgetåret 1941/42.

Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag får utskottet, som tagit del av de i ärendet företedda handlingarna, hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må såsom kapitalinvestering i försvarsväsendets fastighetsfond, flygförvaltningens delfond därav, till *Anordnande av krigsflygfält m. m. å tilläggsstat I* för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 1,330,000 kronor.

Stockholm den 22 november 1940.

På andra särskilda utskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Johansson* i Fredrikslund, *Oscar Olsson*, *Nilsson* i Malmö, *Gabrielsson*, *Ström* i Lidköping, *Andrén*, *Heiding*, *Alfred Andersson*, *Anderberg*, *von Heland*, *Anderson* i Arboga och *Bergman*; samt

från andra kammaren: herrar *Svensson* i Grönvik, *Jansson* i Falun, *Törnkvist*, *Skoglund*, *Jonsson* i Eskilstuna, *Persson* i Falla, *Andersson* i Falkenberg, *Lindberg* i Umeå, *Ericsson* i Sörsjön, *Karlsson* i Munkedal, *Bergvall* och *Pettersson* i Dahl.

Reservation

vid punkten 5:o) av herrar *von Heland* och *Lindberg*.